

Nieuwsbrief

DierenArtsenCentrum Noordwolde Najaar 2010

KLINIEK VOOR DIEREN

Beste paardeneigenaar,

Voor u de nieuwsbrief van het najaar 2010. De dagen zijn weer kort, het land is nat en een groot deel van de paarden en pony's zijn weer opgesteld, daarom wat extra informatie over luchtwegproblemen. Daarnaast is het vaak lastig om de oudere paarden in een goede conditie te houden gedurende de stalperiode. We zullen hierop inspringen, waarnaast er ook aandacht besteed zal worden aan het gebit van het paard.

Luchtwegproblemen:

Inleiding

Aandoeningen in de diepere luchtwegen is een veel voorkomende kwaal bij paarden. Bij de ontwikkeling van het ziektebeeld spelen verschillende factoren een rol. Vaak begint de ziekte met een aandoening van de voorste luchtwegen op basis van een virusinfectie waarbij in een later stadium eventueel ook bacteriën gevonden kunnen worden. Veel paarden ontwikkelen in dit stadium een soort overgevoeligheid voor sommige stoffen. Stof uit hooi en stro speelt daarbij een belangrijke rol. Hoe deze overgevoeligheid zich ontwikkelt is vooralsnog onvoldoende bekend. Als de klachten al wat langer bestaan wordt het ziektebeeld door deze overgevoeligheid in stand gehouden en spelen ziekteverwekkers geen rol van betekenis meer. Voor het paard geldt hetzelfde als voor de mens: de ziekte blijft altijd aanwezig, maar de mate waarin het individu er last van heeft is sterk afhankelijk van een aantal maatregelen. Als de neerwaartse spiraal niet doorbroken wordt zal de bronchitis in ernst toenemen en kunnen in het ergste geval de longen hun elasticiteit verliezen en wordt het paard op den duur "dampig".

Huisvesting en voeding

Aangezien stof een sleutelrol in dit verhaal speelt is van *cruciaal* belang het contact

met stof van hooi en stro te minimaliseren. Dit betekent:

- Als het weer het toelaat: dag en nacht in de wei.
- In het stalseizoen: liefst een buitenbox met een bovendeur die zo vaak als mogelijk openstaat. Natuurlijk moet tocht worden voorkomen.
- Nooit de box opstrooien in de aanwezigheid van het paard en bij voorkeur stro vervangen door houtkrullen. Indien er meerdere paarden bijeen staan geldt deze maatregel ook voor directe buurpaarden van de patiënt.
- Het liefst kuilvoer voeren in plaats van hooi. Indien dit niet tot de mogelijkheden behoort dan dit hooi eerst nat maken en vanaf de grond, uit een bak voeren, niet uit een ruif of hooinet.
- Geen hooiopslag boven de boxen.
- Paarden niet huisvesten samen met geiten/kippen, vaak allergie.
- Etc, etc

Behandeling

Afhankelijk van de uitkomst van het respiratieonderzoek kunnen verschillende medicijnen voorgeschreven worden die elk hun werking in de diepere luchtwegen uitoefenen. Zo zijn er medicijnen die met name ontspanning van de diepere luchtwegen bewerkstelligen terwijl andere medicijnen de (overgevoeligheid geïnduceerde) ontsteking tegen gaan. Het kan echter niet vaak genoeg benadrukt worden dat medicamenteuze behandeling alleen goed kan werken als het stof zo veel als mogelijk geweerd wordt. Als de prikkel niet wordt verwijderd geven geneesmiddelen beslist onvoldoende effect. In principe is in een chronisch stadium behandeling met antibiotica niet nodig.

Gebruik en prognose

Indien de ziekte van de patiënt niet al te ver gevorderd is en bovenbeschreven maatregelen strikt worden doorgevoerd, kan het paard behoorlijke prestaties leveren, al zijn er sterke individuele verschillen.

Op rust te staan is in het chronische stadium niet nodig, beweging is zelfs goed om de het slijm in de longen los te maken. Zware inspanning wordt echter afgeraden.

Stof

Om aan te geven welke invloed de eigenaar zelf kan uitoefenen op de omgeving van het paard staat hieronder een overzicht van de hoeveelheid stof die wordt aangemaakt door verschillende elementen in de omgeving van het paard. Dat hooi en stro de grote boosdoeners zijn komt uit de getallen duidelijk naar voren.

Gemiddelde hoeveelheid stofdeeltjes vrijkomend per mg bodembedekker of voedsel.

Materiaal	Deeltjes-mg
Stro	10619
Houtkrullen	144
Papiersnippers	46
Hooi	52230
Gras	910
Kuilvoer	19

Het oudere paard

De levensverwachting voor een paard of pony is 20 tot 30 jaar en een enkele zelfs ouder. Wanneer bij een ouder dier problemen met de gezondheid ontstaan, wordt er eerst gekeken naar: het gebit, medische problemen, gewrichtsproblemen, voeding en de algehele verzorging van het dier. Competitie voor voer met andere paarden of pijnlijke gewrichten kunnen naast een slecht gebit zorgen voor een verminderde voeropname. Het is ook belangrijk dat de paarden altijd vers drinkwater tot hun beschikking hebben. Vermageren kan komen door een slechte voedselopname of -verwerking, een slecht gebit, fysieke beperkingen, ziekten of parasitaire infecties. Bij gewichtsverlies moet de onderliggende oorzaak achterhaald worden om hierop in te kunnen spelen. Het oudere paard kan ook meer moeite hebben om vezels te verwerken. Makkelijk opneembare voeding met hoge voedingswaarde kan hierbij van belang zijn. Om verstoppingen en verslikken door gulzig eten te voorkomen is het belangrijk minimaal vier keer per dag kleinere hoeveelheden voer aan te bieden, zonder dat er concurrentie om het voer is met andere dieren.

Gebit

Het gebit van oudere paarden kan het beste twee keer per jaar nagekeken worden. Net zoals andere delen van het lichaam slijten, doen de tanden en kiezen dat ook. Oudere paarden hebben eerder slokdarmverstoppingen en verstoppingskoliek, vergeleken met jongere paarden. Lange tanden, gebroken, missende, misvormde, scherpe of puntige kiezen komen veel voor bij deze dieren. Hierbij moet er gecorrigeerd worden, wat kan gaan om hele subtiele aanpassingen voor een zo optimaal mogelijke bewerking van het voer.

Ruwvoer

Kuil is erg lastig voor oudere paarden om goed te malen met het gebit, het is dan ook verstandiger om hooi te geven. Wanneer ook hooi niet goed opgenomen kan worden, kan grasbrok worden gevoerd. Grasbrok bevat veel ruwe celstof. Een paard heeft behoefte aan ruwe celstof om de dikke darm op gang te houden. Deze grasbrok moet je wel eerst laten wellen in water tot een slobber, anders gaat het in de maag erg uitzetten. Geschikte ruwe celstoffen voor oude paarden zitten in: grasbrok, luzerne, snijmaïs, bolkaf, geweldde bietenpulp en havermoutafvalmeelbrok. Hiervan zijn de grasbrok en luzerne eiwitrijk, de andere vier eiwitarm. Wanneer een paard niet goed grasbrok wil eten, kan je een combinatie van de andere producten proberen. Sluit onderliggende ziekten uit voordat je een paard meer eiwit gaat voeren. Het is verstandig om vaker kleinere hoeveelheden te voeren, om de kans op een slokdarmverstopping door gulzig eten te verkleinen.

Energie

In het ruwvoer zit niet voldoende energie voor het oudere paard. Jonge en oude paarden hebben beide extra energie nodig. Door het oudere paard slaolie, maïsolie of zonnebloemolie opbouwend bij te geven kun je de energieopname verhogen. Hiervan kun je dagelijks (na dit rustig opgebouwd te hebben) 200 ml bijgeven, afhankelijk van hoe het paard reageert op de hoeveelheid die hij opneemt. Met merrie- of veulenbrok geef je het paard ook extra voedingsstoffen. Ook is er brok voor oudere paarden verkrijgbaar, met hogere waarden aan mineralen en vitaminen. Ook voor het bijvoeren van de gepofte muesli en de verschillende types brok geldt dat je het rustig op moet bouwen.

Vitamines

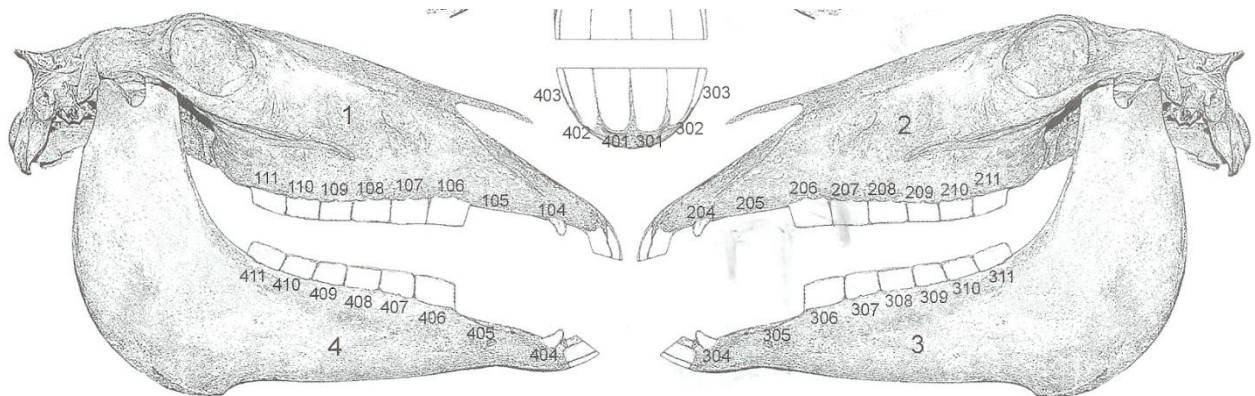
Vitamine D krijgt het paard binnen in de buitenlucht. Het is goed om oudere paarden wat ruimte buiten te geven, zodat ze zichzelf wat in beweging houden. Uiteraard moet het dier voldoende beschutting hebben om droog en uit de wind te kunnen staan. Uit onderzoek is gebleken dat oudere paarden meer vitamine C nodig hebben dan jonge paarden. Het geven van extra vitamine C heeft een positieve werking op het afweersysteem. Ook extra vitamine E draagt bij aan een betere afweer.

Sanéqui voeding

Voor paarden is er, net zoals voor honden en katten, speciale voeding ontwikkeld wat alleen bij de dierenarts verkrijgbaar is. Anneke Hallebeek, dierenarts en specialist in veterinaire diervoeding heeft verschillende dieetvoeders voor paarden ontwikkeld. De Sanéqui® dieetvoeders ondersteunen de gangbare behandeling van bepaalde patiënten, zodat deze sneller herstellen of minder klachten krijgen. Aandoeningen als herhaalde koliek, herhaalde diarree, spierbevangenheid, vermageren en hoefbevangenheid komen in aanmerking voor een aangepaste voeding. U kan contact opnemen met DAC Noordwolde om de mogelijkheden voor uw paard te bespreken, waarna wij het voer voor u kunnen bestellen.

Gebit | Gebitsverzorging

Het gebit van een paard is gemaakt om ruwvoer te malen en de gebitselementen groeien het hele paardenleven door. Tegenwoordig krijgen paarden naast het ruwvoer, ook krachtvoer te eten, waardoor de kiezen minder goed slijten. De kiezenrij van een paardengebit is onder hoek van 45 graden gebouwd. De onderkaak van het paard is smaller dan de bovenkaak, met als gevolg dat wanneer een paard maalt, er haken aan het ondergebit kunnen ontstaan aan de tongzijde en bij het bovengebit aan de wangzijde. Deze zorgen ervoor dat het gebit minder goed opzij kan om te malen en daarnaast beschadigen deze haken de wangen en de tong, wat pijnlijk is voor het paard. Daarnaast kunnen er ook onregelmatigheden op de kiezenrij optreden in de vorm van bijvoorbeeld een golfgebit, wat ook het goed malen van het voer belemmerd.

Bij de snijtanden komen ook vele afwijkingen voor wat de maalbeweging, maar ook het afhappen van voer kan belemmeren.

Al met al komen er zeer veel verschillende afwijkingen aan het gebit voor in de bouw van elementen en de positie ten opzichte van elkaar. Het is belangrijk tijd te nemen om het gebit te beoordelen en het paard met zijn gebruiksdoel hierbij op te nemen. Elk paard is anders en heeft andere problemen. Door goed naar de bouw en lokalisatie van de elementen te kijken, wordt er besloten wat er weggevijsd moet worden en wat er soms juist moet

blijven staan om het evenwicht niet te verstoren.

Gebitsproblemen bij het paard kunnen zich duidelijke uiten in pijn of irritatie, maar het kan ook zijn dat het paard geen duidelijke signalen geeft. Dit komt doordat sommige paarden zich aanpassen aan deze oncomfortabelheid. Daarom zijn periodieke gebitscontroles belangrijk voor uw paard of pony.

Het is belangrijk gebitsafwijkingen vroeg op te sporen. Wanneer een paard zich afwijkend begint te gedragen, moeten gebitsproblemen als een mogelijke veroorzaker gezien worden. Te lang wachten kan het herstellen lastiger of zelfs onmogelijk maken. Verschijnselen van een paard met een afwijkend gebit kunnen zijn:

1. Verlies van voer uit de mond tijdens het eten, moeite met kauwen of erg veel speekselen.
2. Verlies van lichaamsconditie.
3. Grote onverteerde voedseldelen in de mest.
4. Onrustig met het hoofd, op het bit kauwen, met de tong spelen, tegen het bit vechten of verzetten tegen de teugels.
5. Slechte prestaties, trekken aan de teugels, weigeren om te stoppen of zelfs bokken.
6. Vieze geur uit de mond of neusgaten, spoortjes van bloed uit de mond.
7. Neusuitvloeiing of zwelling van het hoofd, de kaak of mondweefsel.

Gebitsinspectie zou jaarlijks door de dierenarts uitgevoerd moeten worden. Elke inspectie geeft de mogelijkheid om preventief het gebit te behandelen. Volwassen paarden hebben een maal per jaar een gebitscontrole nodig en paarden van 2 tot 5 jaar zelfs tweemaal per jaar.

Vriendelijke groeten,

DierenArtsenCentrum Noordwolde

*Keuringsdierenarts - Mobiele digitale röntgen - (Pees)echografie - Drachtbegeleiding - Tandheelkunde
Hoofdstraat Oost 47a - 8391 AT - Noordwolde - Tel:0561 431999*

www.dacnoordwolde.nl